

INTERNATIONAL RESEARCH FELLOWS ASSOCIATION

RESEARCH JOURNEY

Multidisciplinary International E-research Journal

PEER REFREED & INDEXED JOURNAL

January-2018

SPECIAL ISSUE-XXXV

स्पर्धा परीक्षा आणि मराठी

संपादक मंडळ :

विशेषांक कार्यकारी संपादक

प्रा. अर्जुन नेरकर

डॉ. शैलजा पाटील

प्रा. गजानन भामरे

डॉ. स्नेहल मराठे

प्रा. विद्या सुर्वे

डॉ. विनोद गोरवाडकर

मुख्य संपादक :

डॉ. धनराज धनगर

SUCCESS
मराठी भाषा आणि साहित्य

This journal is indexed in :

- UGC Approved Journal List No. 40705 & 44117
- Scientific Journal Impact Factor (SJIF)
- Cosmoc Impact Factor (CIF)
- Global Impact Factor (GIF)
- Universal Impact Factor (UIF)
- International Impact Factor Services (IIFS)
- Indian Citation Index (ICI)
- Dictionary of Research Journal Index (DRJI)

SWATIDHAN PUBLICATIONS

RESEARCH JOURNEY' International Multidisciplinary E- Research Journal

Impact Factor - (CIF) - 3.452, (SJIF) - 3.009, (GIF) - 0.676 (2013)

Special Issue 35 : स्पर्धा परीक्षा आणि मराठी

UGC Approved No. 40705 & 44117

ISSN :

2348-7143

January

2018

Impact Factor - 3.452

ISSN - 2348-7143

INTERNATIONAL RESEARCH FELLOWS ASSOCIATION'S

RESEARCH JOURNEY

Multidisciplinary International E-research Journal

PEER REFREED & INDEXED JOURNAL

January-2018

SPECIAL ISSUE-XXXV

स्पर्धा परीक्षा आणि मराठी

संपादक मंडळ

विशेषांक कार्यकारी संपादक

प्रा. अर्जुन नेरकर

डॉ. शैलजा पाटील

प्रा. गजानन भामरे

डॉ. स्नेहल मराठे

प्रा. विद्या सुर्वे

डॉ. विनोद गोरवाडकर

मुख्य संपादक

डॉ. धनराज धनगर

SWATIDHAN INTERNATIONAL PUBLICATIONS

For Details Visit To : www.researchjourney.net

© All rights reserved with the authors & publisher

Price : Rs. 225/-

1

Website - www.researchjourney.net

Email - researchjourney2014@gmail.com

अनुक्रमणिका

अ.क्र.	शोधनिबंधाचे शीर्षक	लेखक/लेखिका	पृ.क्र.
@	संपादकीय	- डॉ. धनराज धनगर	०४
१	पदवीस्तरीय मराठीचे अभ्यासक्रम : वास्तव आणि अपेक्षा	- डॉ. जितेंद्र गिरासे	०५
२	स्पर्धा परीक्षांमधील 'अनिवार्य मराठी' आणि तिचे स्वरूप	- डॉ. राजेंद्र सांगळे	०९
३	स्पर्धा परीक्षा आणि मराठी	- डॉ. बाळकृष्ण लळीत	१३
४	मराठी व्याकरण आणि स्पर्धा परीक्षा	- डॉ. आनंदा सोनवणे	१८
५	महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग परीक्षेसाठी मराठी	- डॉ. नामदेव माळी	२८
६	स्पर्धा परीक्षा व मराठीचा अभ्यासक्रम	- डॉ. किरण पिंगळे	३३
७	यु.पी.एम.सी. परीक्षेतील मराठी साहित्याचा अभ्यासक्रम	- डॉ. रत्नमाला गोरे	३७
८	राज्यसेवा मुख्य परीक्षेतील मराठी विषयाच्या प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	- डॉ. सचिन गिरी	३९
९	मराठी ज्ञानभाषा व व्यवहारभाषा दृष्ट्यासाठी ...!	- डॉ. मधुकर मोकाशी	४१
१०	स्पर्धा परीक्षा आणि मराठी साहित्याचे वाचन	- डॉ. एस. आर. खैरनार	४८
११	स्पर्धा परीक्षेत मराठी विषयाचे महत्त्व	- प्रा. मिलिंदकुमार देवरे	५१
१२	स्पर्धा परीक्षांमधील मराठी भाषेचे योगदान	- प्रा. अर्जुन नेरकर	५५
१३	स्पर्धा परीक्षा आणि सामान्य ज्ञानविषयक मराठी साहित्य	- प्रा. गजानन भामरे	५७
१४	महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग परीक्षेसाठी मराठी	- डॉ. वाल्मिक आढावे	५९
१५	स्पर्धा परीक्षा, मराठी भाषा आणि साहित्य	- छाया कदम-पवार	६३
१६	स्पर्धा परीक्षांमध्ये मराठी विषयाचे महत्त्व	- सोनाली लोकडे	६६
१७	पदवीस्तरीय मराठीचे अभ्यासक्रम वास्तव आणि अपेक्षा	- प्रा. अनंत मोगल	६७
१८	प्रशामनिक मराठी आणि तिचा विकास	- डॉ. जितेंद्र गिरासे, प्रा. ममता भारुडे	६९
१९	स्पर्धा परीक्षेतील निबंध लेखनाचे स्वरूप	- डॉ. स्नेहल मराठे	७५
२०	स्पर्धा परीक्षा आणि मराठी	- अनिता रानवळकर	७७
२१	स्पर्धा परीक्षेतील मराठी भाषेचे महत्त्व	- श्री जयवंत कट्यारे	७९
२२	Literature: A Gracious Way for Success in Career and Life	- Prof. M. S. Bhandari	८१
२३	The Role of Marathi Language in MPSC	- Prof. R.V. Tribhuvan	८४

या अंकाचे सर्व अधिकार प्रकाशकांनी स्वतःकडे राखून ठेवलेले आहेत. लेखांचे अधिकार प्रकाशक आणि संबंधित लेखकाधीन समान असून शोध निबंधातील मते ही संबंधित लेखाच्या लेखकांची वैयक्तिक मते आहेत. त्या मतांशी संपादक व प्रकाशक सहमत असतीलच असे नाही. लेखांच्या मूळ संहितेची सर्व जबाबदारी संबंधित लेखकांची आहे.

© प्रकाशक : सौ. स्वाती धनराज सोनवणे, संचालिका, स्वातीधन इंटरनॅशनल पब्लिकेशन्स, (येवला) नाशिक.
Email : swatidhanrajs@gmail.com Website : www.researchjourney.net Mobile : 9665398258

स्पर्धा परीक्षांमधील मराठी भाषेचे योगदान

प्रा. ए.जी. नेरकर

म. स. गा. महाविद्यालय, मालेगाव कॅम्प

९७६५३६२७७०

ई - मेल : nerkarag2013@gmail.com

आजचा विद्यार्थी विविध माध्यमांतून ज्ञानग्रहण करून स्वतःला स्पर्धापरिक्षांसाठी तयार करत आहे. प्रथम लेखी परीक्षा आणि त्यानंतर मौखिक परीक्षा अशा प्राधान्यक्रमानुसार विद्यार्थी परीक्षा देण्यासाठी स्वतःला सक्षम करत आहे. स्पर्धापरिक्षा म्हणजे विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तीमत्वाच्या बौद्धिक व निर्णयक्षमतेचे मूल्यमापन होय.

ज्ञानार्जन व अभिव्यक्ती ही स्पर्धापरिक्षांची दोन मानके आहेत. ज्ञानार्जनाची प्रक्रिया जन्मापासूनच सुरु होते आणि जीवनचक्रात आवश्यक तेथे अभिव्यक्त होते, नवनविन अनुभवांनी संपन्न व संवर्धित होते. स्पर्धापरिक्षांची तयारी म्हणजे अर्जित ज्ञान आपल्या व्यक्तीमत्त्व वैशिष्ट्याने अभिव्यक्त करणे होय. या ज्ञानार्जनाच्या ते अभिव्यक्तीच्या प्रवासात मुळ आणि महत्वाचे साधन आहे. आपल्या एकूण व्यक्तीमत्वाच्या जउणघडणीत सर्व भाषांमध्ये मातृभाषेचा सिंहाचा वाटा आहे. मातृभाषेतून ज्ञानार्जन व अभिव्यक्ती सहजसुलभ आणि कमी वेळात होते हे विज्ञानानेही मान्य केले आहे. या दृष्टीकोनातून आपली मातृभाषा मराठी ही आपल्या विचार प्रक्रियेत महत्वाची भूमिका बजावते हे निर्विवाद सत्य आहे.

स्पर्धा परिक्षांमध्ये विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तीमत्वाचे बौद्धिक भावनिक व वैचारिक अशा विविध स्तरांवर मूल्यमापन केले जाते. व्यक्तीमत्त्व हे कौटुंबिक व सामाजिक संस्कारातून साकारात असते. मराठी वाङ्मय अगदी बालपणापासून आपले व्यक्तीत्व घडवत आले आहे त्याचा विकास करत आले आहे.

व्यक्तीमत्त्व समृद्ध करण्यासाठी मराठी वाङ्मयाचे अध्ययन हा एक उत्तम पर्याय आहे. वाङ्मय हा सामाजिक जीवनाचा आरसा असतो. मराठी वाङ्मयाचा अभ्यास विद्यार्थ्यांचे अनुभवविश्व संपन्न करतो. त्याद्वारे त्याचा बौद्धिक व भावनिक स्तर उंचावतो.

स्पर्धापरिक्षेचा विद्यार्थी हा परिक्षार्थी असतो यात शंका नाही. स्पर्धापरिक्षा व सामान्यज्ञान यांचा निकटचा संबंध जोडला गेलेला आहे त्यामुळे विद्यार्थी मराठी भाषेच्या अभ्यासाला दुय्यम स्थान देतो हे मान्य करायला हवे. वास्तविक स्पर्धापरिक्षांमध्ये मराठी या विषयावर प्रश्न विचारले जातात त्यासाठी मराठीचा शास्त्रशुद्ध अभ्यास करणे गरजेचे आहे. व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठीवर आधारित प्रश्न परिक्षांत प्रामुख्याने विचारले जातात.

उदा. मराठी भाषेतील म्हणी व वाक्यरचना यांचा अर्थ आणि त्यांचा वाक्यात उपयोग. मराठी भाषेची वाक्यरचना व सर्वसामान्य शब्दसंग्रह. मराठी व्याकरणातील विविध रस व अलंकार, समास, अव्यय, नाम व नामाचे प्रकार, त्याचप्रमाणे शुद्धलेखन व विरामचिन्हांवर आधारित प्रश्न विचारले जातात.

त्याचप्रमाणे इंग्रजी शब्द व वाक्यांचे भाषांतर विचारले जाते. साहित्यिकांची टोपणनावे विचारली जातात. साहित्य क्षेत्रांती पुरस्कार व त्यासंबंधी माहितीवर आधारित प्रश्न विचारले जातात.

सामान्य ज्ञान परिक्षेत दैनंदिन घटना, नेहमीचे अनुभव, धर्म, साहित्य राजकारण व सामाजिक क्षेत्रांतील महान व्यक्तींचे यावरही प्रश्न विचारले जातात.

बुद्धिमापनविषयक प्रश्नांत उमेदवार किती लवकर व अचूकपणे विचार करू शकतो हे आजमावण्यासाठीचे प्रश्न विचारले जातात. मुलाखत किंवा मौखिक परिक्षेत ज्या विविध कौशल्ये मराठी भाषेच्या

अध्ययनातून समृद्ध करता येतात. निबंधलेखन व लघुत्तरी प्रश्नांमुळे विद्यार्थ्यांमध्ये मुद्देसूदपणा विकसित होत असतो. विचारप्रक्रियेला चालना मिळते. विविधप्रकारच्या लेखन प्रकारांतून कल्पकता, नवनिर्मिती, सृजनशीलता या कौशल्यांचा विकास होतो.

निर्णय क्षमता व नैतिकता या मूल्यांची रुजवणूक व संवर्धन संतराहित्य व प्राचिन वाङ्मयाच्या अभ्यासातून होत असते. अनुभवावश्व समृद्ध बनत जाते संवादकौशल्य विकसित होते. या सर्व गोष्टींमुळे विद्यार्थ्यांचा आत्मविश्वास बळावतो व मौखिक परीक्षा सहजतेने देवू शकतो. मुलाखत किंवा मौखिक परीक्षा हा स्पर्धापरिक्षेतील महत्त्वाचा व यशाच्या अगदी जवळ नेऊन सोडणारा टप्पा आहे.

अशा प्रकारे मराठी भाषेचे अध्ययन विद्यार्थ्यांला लेखी व मौखिक परीक्षा देणेस पात्र तर बनवतेच पण त्यानंतर ही यशस्वी विद्यार्थ्यांना प्राप्त पदाला न्याय देण्याची क्षमता प्रदान करणारे समृद्ध व्यक्तीमत्वही देते.

वरिल सर्व बाबी लक्षात घेता मराठी भाषेचे स्पर्धा परिक्षांमधील योगदान इतर विषयांच्या तुलनेत कमी नाही हे मान्य करावेच लागेल.

